УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини
вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

Міністерство охорони здоров'я України

Чернівецька міська рада

ПОДАННЯ
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19[1] Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», під час виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини виявлені порушення прав людини у діяльності комунального некомерційного підприємства «Міська дитяча клінічна лікарня» Чернівецької міської ради.

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Закону України «Про Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначено, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (далі – ЄКЗК), статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№19228.2/26/39.3 від 30.09.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 30.09.2026 20:13
6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600

повинен зазнавати катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час відвідування 18.06.2026 комунального некомерційного підприємства «Міська дитяча клінічна лікарня» Чернівецької міської ради (далі – КНП, заклад, лікарня) виявлено факти порушення прав людини, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо їх усунення, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

У закладі спостерігається кадровий дефіцит як медичних працівників, так і інших фахівців із немедичною освітою, що призводить до надмірного навантаження на наявний персонал та може погіршити надання належної медичної допомоги пацієнтам відповідно до їхніх індивідуальних потреб.

Відповідно до пункту 42 Стандартів ЄКЗК [CPT/Inf (98) 12], кадровий склад персоналу повинен бути збалансований кількісно, за професійною спеціалізацією (психіатри, лікарі загального профілю, медичні сестри, психологи, соціальні працівники тощо), в плані співвідношення досвідчених фахівців і тих, хто проходить підготовку. Брак людських ресурсів часто суттєво підриває спроби, які робляться для запровадження індивідуального підходу та розроблення окремого плану лікування до кожного пацієнта. Окрім цього, така нестача, незважаючи на добрі наміри і реальні зусилля персоналу, може призвести до ситуацій, які становитимуть значний ризик для пацієнтів.

Під час відвідування виявлено, що облік та документальне оформлення фактів виявлення тілесних ушкоджень у пацієнтів лікарні здійснюється з недотриманням встановлених вимог. У Журналі обліку фактів виявлення тілесних ушкоджень відсутня інформація щодо обов'язкових повідомлень до органів Національної поліції, прокуратури, а також органів опіки та піклування у разі підозри на насильство над дитиною. Медичні працівники лікарні, всупереч правилам первинного обліку, не додають до медичних карт стаціонарних хворих (форма № 003/о) обов'язкову форму первинної облікової документації № 511/о «Довідка про фіксацію тілесних ушкоджень», затверджену наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 14.02.2012 № 110. Також медичний персонал закладу припускається порушень під час безпосереднього документування тілесних ушкоджень: до медичних карт не долучаються детальні схематичні зображення із чітким зазначенням локалізації, характеру та точних розмірів ушкоджень. Крім того, до медичної документації не додаються фотоматеріали виявлених тілесних ушкоджень та їх детальний опис.

У порушення Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у закладах охорони здоров'я, затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584 (далі – Правила № 584), виявлено, що в окремих відділеннях закладу та у приміщеннях для зберігання лікарських засобів (аптечних складах), прилади для

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№19228.2/26/39.3 від 30.09.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 30.09.2026 20:13
6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600

вимірювання температури та вологості (гігрометри), які повинні використовуватися для щоденного моніторингу умов зберігання, не підтримуються у робочому стані, оскільки не наповнюються водою. Зазначене порушує вимоги пункту 4 розділу ІІ Правил № 584, що фактично унеможливлює коректне вимірювання рівня вологості у приміщенні, створює ризик зберігання лікарських засобів з відхиленням від умов, визначених виробником, та може негативно вплинути на їх якість, безпечність та ефективність.

Під час відвідування у КНП виявлено зберігання лікарських засобів та медичних виробів із завершеним терміном придатності. Вищезазначене суперечить вимогам статті 23 Закону України «Про лікарські засоби», згідно з якою неякісні лікарські засоби (включаючи ті, строк придатності яких закінчився) підлягають негайному вилученню з обігу та утилізації, а їх застосування заборонено.

Крім того, виявлено, що особа, відповідальна за контроль якості лікарських засобів та медичних виробів, виконує свої обов'язки неналежно. У лікарні не дотримуються Методичних рекомендацій ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я, затверджених наказом МОЗ від 09.09.2014 № 635, за якими медичні вироби з терміном придатності, що минув, підлягають вилученню з обігу та списанню з балансу. Зберігання таких виробів свідчить про неналежний контроль за використанням медичних виробів та лікарських засобів і створює загрозу життю та здоров'ю пацієнтів у разі їх застосування.

Виявлено порушення природоохоронного законодавства, яке регулює питання зберігання, перевезення та утилізації медичних відходів. Зазначене порушує вимоги розділу ІХ Державних санітарних норм та правил «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів», затверджених наказом МОЗ від 31.10.2024 № 1827. Зокрема, виявлено, що спеціалізоване приміщення закладу для зберігання медичних відходів не відповідає встановленим технічним і санітарним стандартам, а також у ньому відсутні марковані контейнери для тимчасового збирання та накопичення відходів різних класів небезпеки.

Під час огляду приміщень харчоблоку групою НПМ виявлено, що їхній матеріально-технічний та санітарно-гігієнічний стан не відповідає чинним нормативно-правовим стандартам. У закладі зафіксовано відсутність дієвої системи ідентифікації та простежуваності харчових продуктів відповідно до обов'язкових принципів системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (HACCP). Готові страви та харчова сировина зберігаються у пластиковій тарі без будь-якого маркування та без належної організації місць складування. На ємностях відсутні маркувальні етикетки із зазначенням назви продукції, дати й точного часу приготування, кінцевого терміну споживання (строку придатності) та відповідальної особи, а також не ведуться записи щодо моніторингу умов і термінів зберігання. Встановлені порушення унеможливлюють наскрізне документальне відстеження руху продукції та створюють високі ризики її використання після закінчення допустимого строку придатності.

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№19228.2/26/39.3 від 30.09.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 30.09.2026 20:13
6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600

Водночас зафіксовано незадовільний технічний стан виробничого обладнання та кухонного інвентарю, які мають значний ступінь фізичного зносу. Зокрема, у роботі використовуються дерев'яні обробні дошки з глибокими механічними пошкодженнями (порізами та тріщинами), технологічні ножі зі слідами корозії та значним зношенням, а також листи (дека) для випікання з багаторічним нагаром і зруйнованим захисним покриттям. Експлуатація такого зношеного інвентарю унеможливлює його якісне очищення та проведення ефективної дезінфекції, що створює постійний ризик мікробіологічного забруднення харчових продуктів.

Додатково зафіксовано порушення правил поводження з хімічними речовинами: мийні та дезінфекційні засоби зберігаються хаотично, а місця їхнього розташування жодним чином не ідентифіковані. Через відсутність у закладі окремого, спеціально визначеного та ізольованого місця (або шафи, що замикається) для безпечного зберігання побутової хімії, створюються ризики потрапляння токсичних речовин до харчових продуктів і готових страв.

Виявлені недоліки є порушенням вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», який зобов'язує операторів ринку утримувати виробничі приміщення у належному санітарному стані, забезпечувати справність обладнання та запобігати будь-якому забрудненню харчових продуктів. Крім того, недотримано вимог Державних санітарних норм і правил щодо належного технічного стану приміщень, інженерних мереж та обладнання у закладах охорони здоров'я та підприємствах харчування.

Таким чином, виявлені порушення свідчать про недотримання санітарно-гігієнічних та технологічних вимог до організації харчування, що може негативно впливати на безпечність харчових продуктів і потребує вжиття невідкладних заходів щодо усунення недоліків, проведення ремонту приміщень, заміни або модернізації обладнання та забезпечення належного санітарного контролю.

Під час відвідування приміщень лікарні виявлено, що в окремих відділеннях не створено належних умов для вільного та безпечного пересування маломобільних пацієнтів і осіб, які їх супроводжують. Фізична недоступність закладу зумовлена архітектурними бар'єрами, зокрема високими сходами та міжкімнатними порогами. Вказані недоліки є порушенням вимог щодо доступності й безпеки середовища, встановлених ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», ДБН В.2.2-10:2022 «Заклади охорони здоров'я. Основні положення». Наявність цих перешкод обмежує права пацієнтів на інклюзивний та доступний простір, які закріплені законодавством.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» Чернівецька міська рада реалізує державну політику в галузі охорони здоров'я та організовує роботу медичних закладів по наданню допомоги населенню;

відповідно до статті 4 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№19228.2/26/39.3 від 30.09.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 30.09.2026 20:13
6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600

№ 267, МОЗ узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо його вдосконалення та внесення в установленому порядку проектів законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України на розгляд Кабінету Міністрів України;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності комунального некомерційного підприємства «Міська дитяча клінічна лікарня» Чернівецької міської ради та умов, що їм сприяють, а також запобігання їх у подальшому.

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності та про результати розгляду подання у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188^{40} Кодексу України про адміністративні правопорушення невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: Звіт про результати відвідування комунального некомерційного підприємства «Міська дитяча клінічна лікарня» Чернівецької міської ради на 12 арк.

Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини **Дмитро ЛУБІНЕЦЬ**

Русавська Оксана 050 967 9551

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№19228.2/26/39.3 від 30.09.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 30.09.2026 20:13
6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600